

Landskapsbilde fra Demningane naturreservat i Bergsbygda, Porsgrunn kommune.

Foto: Jan Erik Tangen

Tilrådning om utvidelse av Demningane naturreservat med endring av navn til Demningane og Gravtjernåsen naturreservat

Porsgrunn kommune

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark –
januar 2019

INNHOOLD

1. Forslag.....	2
2. Hjemmelsgrunnlag	2
3. Verneverdier	3
4. Andre interesser.....	4
5. Trusler mot verneverdiene	4
6. Saksbehandling	4
7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.....	6
8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.	6
9. Lokal og sentral høring	6
9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring.....	7
9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring.....	7
9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene	7
9.4 Merknader til det foreslåtte området	7
9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området	8

Vedlegg:

1. Forslag til forskrift for Demningane og Gravtjernåsen naturreservat.....	9
2. Forslag til avgrensning av Demningane og Gravtjernåsen naturreservat.....	13

1. Forslag

Fylkesmannen legger med dette fram forslag om vern i medhold av naturmangfoldloven på privat grunn i Porsgrunn kommune i Telemark fylke. Tiltrådningen omfatter utvidelse av et eksisterende naturreservat. Forslaget til vern er basert på ordningen med frivillig vern av skog.

Området som foreslås vernet er:

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa	Verneverdi
Demningane og Gravtjernåsen naturreservat	35/6, 35/8, 35/9 og 81, 37/1 og 38/10	Porsgrunn	768	Regional (**)

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

”Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kap. II

Med hensyn til kunnskapsgrunnlaget (jf. § 8 i nml.), så foreligger det god dokumentasjon av arter og naturtyper i området, jf. omtalen i kap. 3 Verneverdier. Restriksjonene på inngrep og tiltak som innføres med verneforskriftene vil beskytte verneverdiene, og den bruken som tillates videreført vil etter vår vurdering ha liten negativ virkning på dem. Effekten av vernet på verneverdiene og naturmangfoldet vil således være positiv. Prinsippene i §§ 9-12 framstår dermed ikke som relevante i saka.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer med store verneverdier, jf. også formålsbeskrivelsene nedenfor. Naturreservatet har etter Fylkesmannens vurdering regional verneverdi.

Området vil kunne bidra til oppfylling av enkelte mangler i skogvernet. Av generelle mangler bidrar området først og fremst som rikere naturtyper i lavlandet. Av prioriterte skogtyper inngår først og fremst alm-lindeskog og edelløvskog (lågurt-eikeskog), samt sumpskog.

Verneplanarbeidet er utført med bakgrunn i følgende rapporter:

Verneområde Demningane. Id VV00001154, Naturbase. April 1983.

Naturtype Brudalsåsen Nord. Id BN00005717, Naturbase. Juli 1999.

Naturtype Brudalsåsen Sør. Id BN00005719, Naturbase. Juli 1999.

Naturtype Demningane. Id BN00005713, Naturbase. Oktober 2001.

Naturtype Gravtjernåsen Nord. Id BN00108852, Naturbase. Juni 2014.

Naturtype Gravtjern Nordvest. Id BN00108839, Naturbase. Juni 2014.

Naturtype Stamland Sør. Id BN00108842, Naturbase. Juli 2014.

Formål med fredningen

Formålet med naturreservatet er å verne et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av stor økologisk variasjon og forekomst av rik edellauvskog i form av en mosaikk av lågurt-eikeskog, alm-lindeskog og innslag av urskogspreget lavlandsgranskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter av sopp og lav knyttet til edelløvskog og en lite påvirket, rik og variert åpen jordvannsmyr under marin grense.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstillende området kravene som naturmangfoldlovens § 37 setter for områder som kan vernes som naturreservat.

4. Andre interesser

Planstatus for området

Arealene er avsatt til LNFR-område i kommuneplanens arealdel.

5. Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift kan i deler av området være en trussel mot verneverdiene. Ferdsel og beiting anses ikke å være noe trussel i området i dag.

6. Saksbehandling

Bakgrunn

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider

Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Konkret om området

Tilbud om frivillig vern av Demningane-Gravtjernåsen ble mottatt fra grunneierne via AT Skog i e-poster av 28. august og 13. september 2017. Forhandlinger om erstatning er sluttført høst og vinter 2018/2019. Fra før var Demningane naturreservat et reint myrreservat.

Meldingsfasen

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 16. januar 2018. Innkomne merknader ble nærmere kommentert i høringsdokumentet.

Høringsfasen

I samsvar med naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene til denne om opprettelse av verneområder, jf. Veileder M 481 | 2016 fra Miljødirektoratet, sendte Fylkesmannen forslaget til vern ut på høring 5. april 2018, med frist 8. juni 2018. Det ble foretatt en felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn en uttalelse til lokal høring og fire uttalelser til sentral høring.

Videre saksgang

Fylkesmannen sender nå, på bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser, tilrådning om vern til Miljødirektoratet. På bakgrunn av at det er gjennomført forhandlinger og inngått avtale om vern med grunneierne der forslag til forskrift inngår, vil det vanligvis ikke bli gjort annet enn mindre justeringer i forskrifta etter høring.

Direktoratet fremmer så saken for Klima- og miljødepartementet, som deretter vil forberede saken og legge fram forslag om vernevedtak for Kongen i statsråd. Etter vernevedtak ved kgl.res. vil erstatningen i tråd med avtalen bli utbetalt av Miljødirektoratet. Fylkesmannen får deretter vanligvis i oppdrag å bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatet blir forsvarlig merket og skiltet. Dette gjøres normalt av jordskifteretten, som etter begjæring fra Fylkesmannen oppretter sak om grensegang for området.

7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.

Det foreslås ingen endringer av navn på dette området. Etter høring ble det foretatt en justering av grensene ved traktorvei nordøst for myrområdet ved Demningane for å få traktorveien utenfor vernegrensa.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er etter Fylkesmannens vurdering ikke behov for forvaltningsplan for det nye reservatet. Vi anser oppsynsbehovet for å være lite.

9. Lokal og sentral høring

Verneplanen ble sendt på lokal høring til grunneiere, Porsgrunn kommune, til Telemark fylkeskommune, samt til følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner: Eidanger skogeierlag, Eidanger JFL, Nedre Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Porsgrunn JFF, Porsgrunn og Omegn Turistforening, Forum for natur og friluftsliv Telemark, NJFF Telemark, Grenland Friluftsråd, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, Norsk Ornitologisk forening, Telemark, NVE Region Sør, Skagerak Energi AS, Statens vegvesen Region Sør, Telemark Bonde- og småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske forening, Telemark Orienteringskrets, Telemark Sau og Geit og Telemark Turistforening.

Verneplanen ble sendt på sentral høring til: AVINOR AS, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Den Norske Turistforening, Statens landbruksforvaltning, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Stedsnavnetjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadministrasjon, Bane NOR SF, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NORSKOG, Norges Luftsportsforbund,

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Botanisk museum NMH, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF Norge, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handikapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi - NTNU, Vitenskapsmuseet - NTNU og Ringve botaniske have .

9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring

Ingen merknader.

9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring

Ingen merknader.

9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene

Ingen kommentarer.

9.4 Merknader til det foreslåtte området

Språkrådet, stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene (brev av 11.04.2018).

Språkrådet har ingen merknader til det nye navneforslaget Demningane og Gravtjernåsen.

Bane NOR (brev av 23.04.2018) uttaler at verneforslaget ikke berører jernbanens interesser og at de derfor ikke har merknader til forslaget.

Statnett SF (e-post av 26.04.2018) har ingen merknader til verneforslaget, da de ikke har anlegg som er berørt av planene.

Forsvarsbygg (brev av 02.05.2018) uttaler at hensynet til Forsvarets virksomhet er ivaretatt i forslaget til forskrift, de har derfor ingen merknader til verneforslaget.

Statens vegvesen, Region sør (brev av 29.05.2018) har ingen merknader til verneforslaget.

9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til det foreslåtte området

Etter høringen ble det fra en av grunneierne ytret ønske via AT Skog om å få videreføre to av skjønnsforutsetningene i forbindelse med vedtak om vern av Demningane naturreservat i 1983. Det gjaldt grøfting av myr og kontroll med beverdemninger i tilfelle vannskade på omkringliggende skog. Dersom dette skulle aksepteres ble det etter kommunikasjon med Miljødirektoratet konkludert med at det ville bli nødvendig å videreføre gammel forskrift for eksisterende verneområde og ny og egen forskrift for utvidelsesområdet. Fylkesmannen fant det lite hensiktsmessig med to forskrifter. Etter en gjennomgang av disse problemstillingene i januar 2019 endte det opp med at grøfting av myr falt bort og manuell fjerning av beverdemninger kan aksepteres og tas inn i forskriftens § 7 g. Det blir etter dette en ny felles forskrift for gammelt og nytt verneområde.

Det kom i tillegg innspill fra en annen grunneier etter høringen om en gammel isdam som ønskes vedlikeholdt på grunn av dens funksjon som flomdemper (regulerbar damluke). Dette er ivaretatt gjennom § 4 i og § 7 h i tilfelle oppgradering av denne dammen kan bli nødvendig på sikt.

Det kom også innspill fra samme grunneier om vedlikehold av trase for skiløype, som krysser verneområdet øst for Demningane. Dette er tatt inn som en generell unntaksbestemmelse i § 4 h. På grunn av dette er § 7 a endret litt i ordlyden ved at ordet *løyper* som lå inne ved høring nå er tatt ut.

Det vises ellers til kapittel 7 om liten justering av vernegrensa ved myrområdet etter høringen.

Større endringer i forskriftene er vist med kursiv.

Konklusjon

Fylkesmannen anbefaler at området blir vernet som naturreservat med slike endringer som omtalt ovenfor, og ellers med forskrifter og avgrensninger som i høringsforslaget. Se egne vedlegg 1 og 2.

Vedlegg 1

Forslag til forskrift for Demningane og Gravtjernåsen naturreservat, Porsgrunn kommune, Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å verne et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av stor økologisk variasjon og forekomst av rik edellauvskog i form av en mosaikk av lågurt-eikeskog, alm-lindeskog og innslag av urskogspreget lavlandsgranskog.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter av sopp og lav knyttet til edelløvskog og en lite påvirket, rik og variert åpen jordvannsmyr under marin grense.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Porsgrunn kommune: 35/6, 35/8, 35/9 og 81, 37/1 og 38/10.

Naturreservatet dekker et totalareal på 768 daa.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk.....datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Porsgrunn kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- e) Bålbrenning er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende regelverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende regelverk.
- d) Beiting.
- e) Utsetting av saltsteiner.
- f) Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- g) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier avmerka på vernekartet.
- h) *Bruk, preparering og vedlikehold av eksisterende skiløype avmerket på vernekartet.*

- i) *Vedlikehold og bruk av eksisterende dam med luke som vist på vernekartet ihht tilstand på vernetidspunktet.*

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b) Bruk av hest og kjerre samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og gamle ferdselsveier.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn nevnt i § 6 annet ledd b.
- c) Hogst av etablerte plantefelt.

- d) Avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3 d.
- e) Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 pkt. e og h og § 7 c, e og h.
- g) *Manuell fjerning av beverdemninger innenfor tidligere reservatgrenser som medfører neddemming av produktiv skog i nær tilknytning til verneområdet.*
- h) *Nødvendig oppgradering av dam, jf. § 4 i.*

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves FOR-1983-04-22-853 (gjeldende forskrift).

Vedlegg 2: Kart over Demningane og Gravtjernåsen naturreservat.

